prove successful in reproducing expressiveness and figurativeness of the original.

Keywords: *translation, idioms, Arthur Conan Doyle, Vladimir Nabokov, speech register, expressiveness.*

УДК 81’276.1::81’367

Мовчанюк А. О., студ.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

СИНТАКТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІДІОЛЕКТУ БАРАКА ОБАМИ

У статті проаналізовано синтактико-стилістичні особливості ідіолекту Барака Обами на матеріалі публічних промов американського президента (протягом 2006–2012 рр.). Визначення характерних рис мовлення політика світового масштабу дає можливість дослідити особливості індивідуального вживання мови.

Ключові слова*: ідіолект, граматична структура, емфаза, стилістичний засіб, метафора, емоційний вплив.*

Метою статті є визначення й аналіз синтаксичного та стилістичного аспектів особливостей ідіолекту Барака Обами.

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена аналізом нового мовного матеріалу, що відображає характерні риси мовлення одного з найпопулярніших сучасних політиків, а отже, відображає соціальну картину подій в Америці та всьому світі. Потреба адекватного висвітлення цих подій і визначає вибір політиком конкретних синтактико-стилістичних засобів впливу на аудиторію.

Об’єктом дослідження стали тексти публічних промов Барака Обами за 2002–2012 рр.

Термін "ідіолект" був уведений в англомовний науковий світ приблизно в 1940-ві рр. Він визначається як варіант мови, що використовується певною людиною і характеризується особливими принципами підбору слів і граматичних конструкцій, а також словами, ідіомами, вимовами, яким надає перевагу певна людина [3]. За Л.О. Ставицькою, ідіолект у широкому розумінні – це реалізація певної мови індивідом, тобто сукупність текстів, породжуваних мовцем і досліджуваних лінгвістом з метою

вивчення системи мови. Ідіолект у вузькому значенні – тільки специфічні мовленнєві особливості певного носія мови [5; 3]. Так чи інакше, це явище втілює спосіб та особливості використання мови певним індивідом.

Серед характерних рис мовлення Барака Обами необхідно відзначити синтаксичний аспект, адже спосіб, у який мовець об'єднує слова у змістовні фрази та речення, виділяє його серед інших користувачів мови. Найчастіше у промовах Барака Обами зустрічаються емфатичні структури, адже його цільовою аудиторією є народ, і політик повинен чітко наголошувати на головних пунктах своїх звернень, щоб привернути увагу слухачів до важливої інформації та зробити сприйняття інформації легшим.

Серед найбільш уживаних засобів емфази – таке явище, як *клефтинг (to cleft* – розділяти). Щоб наголосити на певній інформації, речення, в якому використовується клефтинг, поділяється на дві частини. Отже, головними функціями цієї конструкції є виділення, пояснення та контраст [1; 202]. Президент використовує клефтинг для того, щоб привернути увагу до головних пунктів своїх промов:

"*What the cynics fail to understand is that the ground has shifted beneath them – that the stale political arguments that have consumed us for so long no longer apply. The question we ask today is not whether our government is too big or too small, but whether it works – whether it helps families find jobs at a decent wage, care they can afford, a retirement that is dignified." (6)*

"What I am opposed to is the cynical attempt by Richard Perle and Paul Wolfowitz and other armchair, weekend warriors in this administration to shove their own ideological agendas down our throats, irrespective of the costs in lives lost and in hardships borne." (1)

У запропонованих прикладах політик використовує: речення з питальним словом (*wh-clause*) + форма дієслова *to be* + наголошена фраза або слово [1; 202].

Наступною емфатичною структурою, яку вживає американський політик, є *фронтинг ("fronting")*. За допомогою цього граматичного явища також можна виділити інформацію, виносячи різні члени речення у препозицію [1; 198]:

"But they sense, deep in their bones, that with just a change in priorities, we can make sure that every child in America has a decent shot at life, and that the doors of opportunity remain open to all. " (4)

"From his heroic service in Vietnam to his years as prosecutor and lieutenant governor, through two decades in the United States Senate, he has devoted himself to this country." (4)

У цих фрагментах промовця у препозиції стоїть обставина.

"I stand here knowing that my story is part of the larger American story, that I owe a debt to all of those who came before me, and that, in no other country on earth, is my story even possible." (2)

"Less measurable but no less profound is a sapping of confidence across our land is a nagging fear that America's decline is inevitable, and that the next generation must lower its sights." (4)

У вищезазначених прикладах американський президент вдається до фронтингу, особливістю якого є те, що підмет і присудок міняють місцями, що є досить незвичним для традиційного порядку слів в англійській мові. Така граматична конструкція називається інверсією, що також є емфатичним засобом. Барак Обама неодноразово її використовує:

"When I was first asked to speak here, I thought to myself, never in a million years would I have guessed that I'd be serving in Congress with John Lewis." (3)

"Nor should we allow those who would march off and pay the ultimate sacrifice, who would prove the full measure of devotion with their blood, to make such an awful sacrifice in vain." (1)

У поданих прикладах модальні дієслова стоять перед підметом, після якого йде головне дієслово.

Американський політик застосовує й такий засіб впливу на аудиторію, як короткі речення, зазвичай не більше трьох-чотирьох підряд. Вони є потужним засобом полегшити сприйняття інформації, адже слухач швидше запам'ятовує короткі, ніж довгі речення, глибше їх розуміє. Між ними мовець робить невеличкі паузи, що не менш важливо, оскільки так у слухача є час для засвоєння інформації [2]:

"Homes have been lost; jobs shed; businesses shuttered. Our health care is too costly; our schools fail too many; and each day brings further evidence that the ways we use energy strengthen our adversaries and threaten our planet."(6)

"And say it again. And say it louder. And keep saying it until other voices join the chorus to sing the songs that set us free." (3)

У цих прикладах короткі речення відділяються не тільки крапками: у першому випадку використано складносурядні еліптичні речення.

Не можна оминути й той факт, що промови Б. Обами насичені стилістичними засобами, покликаними пожвавити виклад, зацікавити слухача та надати текстові емоційності. Насамперед, помітне широке використання метафор, які пожвавлюють офіційний текст. Метафора привертає й утримує увагу, наповнює текст виразними образами, здатними надовго зберегтися у пам'яті, впливає на асоціативне мислення, а також є ефективним засобом вираження особистої позиції автора [4; 123]:

*"Over two **tumultuous decades**, that truth has been borne out around the world." (7)*

У наведеному вище прикладі Барак Обама згадує про *хвилюючі десятиліття*, маючи на увазі "холодну війну" з Радянським Союзом. Він робить контраст між минулим і сучасним, щоб показати, як змінилися стосунки між двома могутніми країнами:

*"We have done so despite a **difficult past**, and we have drawn strength from our African heritage." (5)*

Важке минуле є актуальним для африканських країн, що також є засобом контрасту між минулим та теперішнім становищем цього регіону.

*"That is why I have called for a **"reset" in relations** between the United States and Russia." (7)*

Подані приклади ілюструють, як за допомогою метафор Барак Обама привертає увагу та збільшує емоційне навантаження офіційної лексики політичного дискурсу.

Американський президент надзвичайно часто персоніфікує США:

*"To begin with, let me be clear: **America wants** a strong, peaceful, and prosperous Russia." (7)*

*"That is why **America seeks** an international system that lets nations pursue their interests peacefully, especially when those interests diverge." (7)*

Вживаючи фрази *America wants, America seeks*, Б. Обама тим самим узагальнює, говорить за всю країну, свої твердження й обіцянки підкріплює масштабністю цілої держави.

У публічному мовленні Барак Обама досить часто використовує порівняння:

"For over a thousand years, Al-Azhar has stood as a beacon of Islamic learning, and for over a century, Cairo University has been a source of Egypt's advancement." (8)

Називаючи університет "Аль-Ажар" провідною зіркою ісламського навчання, політик виражає глибоку пошану до освітніх надбань мусульманського світу.

"Russia has cut its way through time like a mighty river through a canyon, leaving an indelible mark on human history as it goes." (7)

Порівнюючи Росію з могутньою рікою, що біжить через каньйон, президент наголошує на силі великої держави. Вживання порівняння у промовах є надзвичайно важливим, адже вони допомагають наголосити на інформації та зробити промови впливовішими.

Не можна не звернути уваги й на такий стилістичний засіб, як антитеза. Функції антитези полягають у контрастному зіставленні референтів з метою затримання уваги, з одного боку, а з іншого – для надання висловлюванню ритмічності й чіткості [6; 58]:

"It is easier to start wars than to end them. It is easier to blame others than to look inward; to see what is different about someone than to find the things we share. But we should choose the right path, not just the easy path." (8)

"These are not opinions to be debated; these are facts to be dealt with." (8)

У такий спосіб Б. Обама показує альтернативи на шляху до кращого майбутнього, протиставляючи їх негідним крокам.

Тексти промов президента містять чималу кількість *паралелізмів,* що мають тотожні будови речень або їх частин [6; 62]:

"But wherever the market is allowed to run rampant –through excessive risk-taking, a lack of regulation, or corruption – then all are endangered, whether we live on the Mississippi or the Volga. " (7)

"In the 21st century, capable, reliable and transparent institutions are the key to success – strong parliaments and honest police forces; independent judges and journalists; a vibrant private sector and civil society." (5)

Подана приклади містять паралельні тотожні частини речень, які повторюються: додаток, обставина тощо. Таким чином, використовуючи паралелізми у промовах, Барак Обама посилює емоційний ефект і зворотній зв'язок.

Отже, дослідивши особливості ідіолекту Барака Обами з синтаксичної та стилістичної точок зору, робимо висновок, що він вживає надзвичайно багато емфатичних структур і коротких речень для підкреслення найголовнішого. Його промови насичені засобами емфази, щоб слухачам було легше сприймати інформацію на слух, а короткі речення роблять її зрозумілішою. Барак Обама широко використовує у публічному мовленні такі стилістичні засоби, як метафори, порівняння, паралелізми, антитези, персоніфікацію, що пояснюється їхнім високим аргументативним потенціалом, глибокою образністю. Публічні промови американського політика – це основний засіб спілкування з народом, отже, головні ідеї повинні бути донесені якісно. Вживання специфічних синтаксичних структур та стилістичних засобів є надзвичайно важливим, якщо врахувати, що його промови повинні відразу привертати увагу слухача, впливати на його почуття та емоції. Беручи до уваги, що американський президент, на диво, вправно використовує ці засоби у поєднанні з блискучими ораторськими здібностями, можна твердити, що ефект зазначених прийомів подвоюється.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Side R.* Grammar and Vocabulary for CAE and CPE / R. Side, G. Wellman. – Pearson Longman, 1999. – 286 p.
2. Short sentences [www document] – Режим доступу : http://changingminds.org/techniques/language/persuasive/short_sentences.htm
3. Stanford Encyclopedia of Philosophy. Idiolects : [www document]. – Режим доступу : http://plato.stanford.edu/entries/idiolects/
4. *Новак В. Роль метофори в англомовному політичному дискурсі.* Студентські наукові записки. Серія "Філологічна" (Вип. 5). – С. 122–125.
5. *Ставицька Л. О.* Про термін ідіолект. Українська мова / Л. О. Ставицька. – 2009. – № 4.
6. *Худолій А. О.* Функціональні зміни у мові американської публіцистики кінця XX – початку XXI століття : монографія / А. О. Худолій. –. Острог : Видавництво НаУОА, 2006. – 384 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Barack Obama's 2002 Speech against the Iraq War [www document] – http://obamaspeeches.com/001-2002-Speech-Against-the-Iraq-War-Obama-Speech.htm

2. Election Night Victory Speech, Grant Park, Illinois, November 4, 2008 [www document] – http://obamaspeeches.com/E11-Barack-Obama-Election-Night-Victory-Speech-Grant-Park-Illinois-November-4-2008.htm
3. John Lewis 65th Birthday Gala [www document] – http://obamaspeeches.com/003-John-Lewis-65th-Birthday-Gala-Obama-Speech.htm
4. Keynote address at the 2004 Democratic National Convention [www document] – http://obamaspeeches.com/002-Keynote-Address-at-the-2004-Democratic-National-Convention-Obama-Speech.htm
5. Obama Ghana Speech [www document] – http://www.huffingtonpost.com/2009/07/11/obama-ghana-speech-full-t_n_230009.html
6. Obama Inaugural Address 20th January 2009 [www document] – http://obamaspeeches.com/P-Obama-Inaugural-Speech-Inauguration.htm
7. President Barack Obama's Moscow Speech [www document] – http://en.rian.ru/analysis/20090707/155460157.html
8. President Barack Obama's Speech to the Muslim World [www document] – http://www.time.com/time/politics/article/0,8599,1902738,00.html

Стаття надійшла до редакції 21.04.13

Мовчанюк А.О., студ.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

СИНТАКТИКО-СТИЛИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ИДИОЛЕКТА БАРАКА ОБАМЫ

Статья посвящена синтактико-стилистическому анализу идиолекта Барака Обамы на материале публичных речей американского президента (за период с 2006 по 20012 год). Определение характерных черт речи политика мирового масштаба даёт возможность исследовать особенности индивидуального использования языка.

Ключевые слова*: идиолект, грамматическая структура, эмфаза, стилистическое средство, метафора, эмоциональное воздействие.*

Movchanyuk A. O., stud.,
Institute of Philology, National Taras Shevchenko University of Kyiv

SYNTACTIC AND STYLISTIC PECULIARITIES OF BARACK OBAMA'S IDIOLECT

The article deals with syntactic and stylistic analysis of Barack Obama's idiolect on the basis of his speeches in 2006 – 2012. Determining of the

speech characteristics of an internationally renowned politician gives an opportunity to examine the peculiarities of individual language use.

***Key words**: idiolect, grammatical structure, emphasis, stylistic device, metaphor, emotional influence.*

УДК 811.14'06

Мойсієнко О.А., к.філол.н.
Салоніцький університет імені Аристотеля

АСОЦІАТИВНО-ОБРАЗНА КОГЕРЕНТНІСТЬ У ДИНАМІЧНІЙ СИСТЕМІ ОПОВІДАННЯ (на матеріалі грецьких і англійських текстів)

На матеріалі оповідань Паноса Карнезиса та Джуліана Барнса простежено структурно-композиційні й образно-смислові особливості когерентних відношень у художньому тексті.

***Ключові слова:** текст, когерентність, повтор, образ.*

Поняття *когерентності* в художньому тексті розглядають як текстотворчу категорію семантичної зв'язності [Halliday and Hasan 1976, 293] або як особливі "види зв'язку, що забезпечують континуум, тобто логічну послідовність (темпоральну і / чи просторову), взаємозалежність окремих повідомлень, фактів, дій тощо" [Гальперин 1981, 78]. Зауважимо, що І. Гальперін вживає термін *когезія* не лише на позначення категорії граматичної зв'язності, а як ширше поняття, що вбирає в себе особливості і граматичної, і смислової, і структурної зв'язності, що суголосне терміну-"парасольці" *когерентність* [Halliday and Hasan 1976, 4; Werth 1984, 60].

І. Гальперін пропонує розглядати логічні, асоціативні, образні, композиційно-структурні, стилістичні, ритміко-твірні види когезії (когерентності).

Оповідання – своєрідний ланцюг із ключових слів- та фраз-символів, поєднаних між собою певною асоціативною канвою, яка і визначає загальний тон твору і його головну ідею.

В оповіданні грецького письменника П. Карнезиса *"Ο θρύλος της Ατλαντίδος"* нас цікавитиме явище асоціативно-образної когерентності, що виконує важливу структурно-композиційну і художньо-естетичну функцію смислового коду твору.

Основним засобом вираження образної когерентності є дистантні лексико-асоціативні повтори, що створюють певну символічно-настроєву картину.